

O POTŘEBĚ KONTINUITY V PODRUČÍ SCIENTOMETRIE

MGR. JAN KYPTA, PH.D.

Předchozím sešitem se uzavřela jedna etapa v historii tohoto časopisu. Je takřka neuvěřitelné, že dlouhých 29 let na jeho kvalitu dohlížela redakční rada, která od prvního ročníku doznala jen minimálních personálních změn. O vznik časopisu se zasloužil především Vladislav Razím, který od samého počátku až do loňského roku zastával post vedoucího redaktora. Zároveň drží prvenství jakožto autor, který na stránkách *Průzkumů památek* publikoval největší počet příspěvků. Nutno ale hned zdůraznit, že v tomto případě kvantita umocňuje kvalitu. Jeho hojné příspěvky fungovaly jako měřítko formálních i obsahových nároků na publikace vzešlé z terénní činnosti nazývané stavebněhistorický průzkum. Stejnou úlohu sehráli i někteří členové redakční rady, v první řadě Zdeněk Dragoun, Jan Sommer, Jiří Škabrada a Jiří Varhaník. Z osobností mimo redakční radu, jež kvalitu časopisu napomohly pozdvihnout nemenší měrou, je třeba jmenovat alespoň Jana Anderleho a Jiřího Bláhu. Každý z uvedených autorů se vyznačuje dobře rozpoznatelným badatelským naturelem, projevujícím se v tematickém záběru a koncepci psaného projevu stejně dobře jako ve výběru a formě obrazového doprovodu. Hlavně díky jejich plodné publikační činnosti, vyznačující se navíc precizností, představovala náplň časopisu vzor pro přinejmenším jednu generaci stavebních historiků.

Je přirozené, že výše jmenovaní autoři postupem let polevili v počtu odevzdávaných příspěvků. Zvláště citelná je dlouhodobá absence příspěvků Jana Anderleho. Jeho monografické články o západočeských hradech patří k tomu nejpodstatnějšímu, co bylo v časopisu publikováno. Skupinu kmenových autorů v uplynulém patnáctiletí rozšířili badatelé, kteří si renomé vydobyli mimo jiné právě na stránkách *Průzkumů památek*. V posledních ročnících se oporou časopisu stali Roman Lavička, Jan Štětina a Radim Vrla.

Jakožto nástupce Vladislava Razíma na postu vedoucího redaktora беру výše nastíněnou tradici jako závazek k tomu, že *Průzkumy památek* by měly primárně plnit úlohu prestižní publikační platformy stavebních historiků. Pro ně se před rokem 2000 naskýtal jen málo publikačních alternativ. V poslední době se situace zásadně změnila, mimo jiné proto, že začaly vycházet sborníky z konferencí *Dějiny staveb* a *Sborník*. Časopis *Průzkumy památek* však stále nabízí zdaleka nejlepší podmínky pro publikaci výsledků stavebněhistorických průzkumů, což je dáno kombinací kvalitního tisku a poměrně velkého formátu tiskové plochy. Při pročitání jiných periodik a sborníků často s údivem zjišťuji, že mnozí autoři akceptují neúměrné zmenšení klíčových plánů, což zásadně devaluje celé jejich úsilí v terénu i u počítače.

Už od prvních ročníků se stal časopis vyhledávanou platformou pro další specialisty zabývající se nemovitými památkami. Nejen z řad archeologů, ale i historiků umění.

Na jeho stránkách bylo publikováno mnoho zásadních studií o nástěnných malbách a zpráv o archeologických objevech. V tomto ohledu však v současnosti nejpálčivěji vystupují limity časopisu způsobené stále větším vlivem scientometrie. Hlavně z praktických důvodů ubylo článků, které do redakce *Průzkumů památek* zasílají badatelé působící v akademických a univerzitních pracovištích. Pro uplatnění svých grantových výstupů potřebují najít platformu sledovanou patřičnými ratingovými agenturami, sídlícími v zahraničí. Chtě nechtě se tomuto absurdnímu trendu musíme přizpůsobit, což je ovšem běh na dlouhou trať. Je přitom zřejmé, že typické články *Průzkumů památek* nedoznávají ze své podstaty příliš velkého impaktového indexu. Jejich hodnota tkví nikoli v okamžitém ohlasu, ale v kvalitní formě publikace důležitých objevů, vzešlých z terénního výzkumu.

Zároveň s nástupem nového vedoucího redaktora došlo i na znatelnou obměnu redakční rady. Výběr nových členů byl motivován snahou o zpestření tematického záběru *Průzkumů památek*. Zkrátka řečeno, aby se periodikum zaměřené primárně na terénní hloubkový výzkum staveb transformovalo tak, že se významně zvýší podíl článků zaměřených jednak na výzdobu a vybavení staveb, jednak na nejružnější movité památky – textiliemi počínaje a zlatnickými výrobky konče. Nedělám si iluze, že se tento úkol podaří brzy splnit, jelikož už z debaty nad výběrem nových členů redakční rady vyplynula jedna znepokojivá skutečnost: je obecný nedostatek renomovaných znalců nábytku, keramiky, militárií, textilu atp. Určitě tedy nenastanou radikální změny tematického zaměření časopisu, nicméně i pomalou evoluci bych považoval za úspěch. V tomto kontextu chci ocenit rozsáhlou stať Romana Lavičky, která následuje za mým úvodníkem. Jde o práci mimořádnou tím, že zhodnocuje výsledky dlouhodobé systematické dokumentační činnosti určitého druhu movitých památek v širší oblasti. Doufejme, že podnítí další badatele k sepsání prací podobného typu, ať o stavebních prvcích (dveřích, oknech atd.) či jiných artefaktech z druhově široké oblasti interiérového vybavení.

S potěšením lze sledovat emancipaci restaurátorů, z nichž se stávají plnohodnotní partneři historiků umění i stavebních historiků. V tomto ohledu vyniká řada monografických sešitů vydávaných Muzeem umění v Olomouci u příležitosti restaurování významných výtvarných děl. Uvítal bych, pokud by podobné výstupy spolupráce restaurátorů a humanitních vědců častěji docházely i do redakce *Průzkumů památek*. Zároveň je ale třeba dodat, že se v poslední době množí snahy publikovat restaurátorské zprávy, aniž by po žánrové stránce překračovaly úroveň utilitárních rukopisných elaborátů svého druhu. Takové texty, psané v pydepe, bude redakce odmítat, resp. požadovat jejich přepracování a zkrácení. Totéž ovšem platí i pro mnohé texty stavebních historiků.

Renomé tohoto časopisu tkví v článcích vzešlých z terénního výzkumu, ať se jedná o rozsáhlé příspěvky, nebo krátké nálezové zprávy. V tomto aspektu je bezmála třicet dosavadních ročníků víceméně stejných. Některé sešity obsahují hned několik příspěvků, které zásadním způsobem posouvají poznání stavební podoby sídel elity, kostelů, měšťanských domů atd. Jen některé z nich mají širší komparační přesah, přesto jsou i bez těchto ambicí nedocenitelné, protože přinášejí podrobnou kresebnou a fotografickou dokumentaci. Předchozích 58 sešitů představuje bohatý pramenný depozit, jehož význam není třeba blíže charakterizovat. Pod mechanickým dohledem scientometrie ale bude dozajista marginalizován. Je otázka, jak budeme schopni pod tímto tlakem kličkovat.

Mám-li závěrem stručně vystihnout své záměry, je mým cílem postupná diverzifikace autorského profilu *Průzkumů památek*. Nechci nijak potlačovat tradičně dominantní zastoupení stavebních historiků, spíše mi jde o zesílení podílu znalců rozličných nemovitých památek.

